

כל שעה פרק שני פסחים

מ

עין משפט נר מצוה

תרתני חיטי. גרעני חיטין חלה חדר חדר חיטתה: דילמא חתיה חדר ויתבה בזיריא לחברתה. בסדק של חברתה: דיקולא דמיא. רתיחת המים: זיריא. סדק כמו (א) טייליא חריפא דמלרי זיקי למסכת ע"ז (דף ל-): אי הכא חפילו חדר. שכולתא נמי לא ליחרוך: דילמא נפקי מיא. מחיטי דזרישא חדר ובלעי תורה אור

תרי חיטי בהדי הדדי דילמא אולא חדרא ויתבה בציריא דחברתה ולא סליק להו דיקולא דמיא מארבע רוחתא ואתי לידי חימוץ ואמר אביי לא ליחרוך איניש תרי שבולי בהדי הדדי דילמא נפקי מיא מהאי ובלע אידך ואתיא לידי חימוץ אמר לי רבא א"ה אפילו חדרא נמי דילמא נפיק מהאי רישא ובלע אידך רישא "אלא אמר רבא מי פירות נינהו *ומי פירות אינן מחמיצין והדר ביה אביי מההיא דכל אגב מדלייהו לא מחמצי דאמר אביי האי חצבא דאבישנ' סחיפא שרי זקיפא אסור רבא אמר אפילו זקיפא נמי שרי מי פירות נינהו ומי פירות אינן מחמיצין ת"ר אין לותרין *שעורין בפסח ואם לתת נתבקעו אסורות לא נתבקעו מותרות ר' יוסי אומר שורן בחומץ וחומץ צומתן *אמר שמואל אין הלכה כר' יוסי חסדא אמר מר עוקבא לא נתבקעו ממש אלא כל שאילו מניחין על פי חבית והן נתבקעות מאיליהן ושמואל אמר נתבקעו ממש בעל נפש לא ילתות מאי איריא בעל נפש אפילו כולי עלמא נמי דהא תניא אין לותרין שעורין בפסח הכי קאמר "בעל נפש אפי' חיטין דשרירי לא ילתות א"ל ר"נ מאן דציית ליה לאבא אכיל נהמא דעיפושא דהא בי רב הונא לתתי ובי רבא בר אבין לתתי ורבא אמר אסור ללתות אלא הא דתניא אין לותרין בפסח שעורין הוא דלא הא חיטי שרי לא מיבעי' קאמר לא מיבעיא חיטין כיון דאית ביה ציריא עיילי בהו מיא אבל שערי דשיעי אימא שפיר דמי קמ"ל הדר אמר רבא *מותר ללתות *דתניא יוצאין בפת נקיה והדראה ואי אפשר נקיה בלא לתיתה איתיה רב פפא לרבא הקמחין והסלתות של נכרים של כפרים טהורים ושל כרכין טמאין דכפרים מ"ט לאו משום דלא לתתי וקא קרי ליה סולת תרגומא אקמחא בתר דנפיק אמר מ"ט לא אימא ליה מהא *דאמר רבי זירא אמר רב ירמיה אמר שמואל חיטין של מנחות אין לותרין אותם וקא קרי להו סולת הדר אמר רבא מצוה ללתות שנאמר *ושמרתם את המצות אי לא דבעי לתיתה שימור למאי אי שימור דלישה שימור דלישה לאו שימור הוא דאמר רב הונא בצקות של נכרים אדם ממלא כריסו מהן ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה באחרונה אין בראשונה לא מ"ט משום דלא עבד בהו שימור ולעביד ליה שימור מאפייה ואילך אלא לאו שמע מינה שימור מעיקרא בעינן וממאי דילמא שאני התם דבעידנא דנחית לשימור לא עבד לה שימור אבל היכא דבעידנא דנחית לשימור עביד לה שימור הכי נמי דשימור דלישה הוי שימור ואפ"ה לא הדר ביה רבא דאמר להו להנהו דמהפכי כיפי כי מהפכיתו הפיכו לשום מצוה יאלמא קסבר שימור מעיקרא מתחלתו ועד סופו בעינן מר בריה דרבנא

ה"ג ר"ח כל שאילו מניחין על פי חצב של קלאים והם מתבקעות. פירוש כלי שבעלי קליות עושין בו קליות והוא מנוקב כדלמרינן צפרק ר' ישמעאל (מנחות דף סו.) מניחין בתוך חצב של קלאים כדי שתגמור האור זכולו והם מתבקעות מזה האור וכן מלא ר"י בספר ישן ששם רבינו תם: תרגומא אקמחים. תימה השתא אמאי תני סלתות ויש לומר דללדדין קמחי: כי מהפכיתו כיפי הפכיתו לשם מלה. וא"ת כיון דסבירא ליה דבעי שימור צענת היפוך אם כן היכי מוכח דמלוה ללתות דילמא לאו מטה היא חלה ללריך שימור מתחלתו ועד סופו ויש לומר דעיקר שימור כדי שלא תחמין וסבר רבא אי לאו שיש שימור מחמץ צענה שהוה עדיין דגן כגון לתיתה לא היה מלריך שימור צענת צי דרי מתחילת הדגון:

תרתני חיטי בהדי הדדי כו' אלו הן כגון קליות והא דאמר אביי לא נחרך איניש תרתני שבלי בהדי הדדי לית הלכתא כותיה אלא כרבא דאמר מי פירות אין מחמיצין וכן חצבא דאבישנא שהן שיבולי דשערי רשיבתא אמר אביי כשנותנין זה החצבא בתנור בימות הפסח ופיה למטה כל זיעה שיוצא מאותן השעורים נשפכין בתנור (ואם לאו) אסורין אלא אם ישארו אותן המים היוצאין מהן בחצבא מחמץ ולית הלכתא ככותיה אפי' וקיימא לן כל מי פירות אין מחמיצין: ת"ד אין לותרין את השעורין בפסח ואם לתת נתבקעו אסורות לא נתבקעו מותרות ואמר ר' לא נתבקעו ממש אלא כל שמוניחין על פי חבית של קלאים והן כליים מאיליהם וכן הלכתא ור' יוסי דאמר שורן בחומץ צומתן פני שהחומץ צומתן לית הלכתא כותיה דהא בהריא אמר שמואל אין הלכה כר' יוסי והא דעבד שמואל עובדא נתבקעו ממש לא סבירא עליה. אמר רבא בעל נפש כלומר המתרחק מריח עבירה ומתקדק הרבה על עצמו לא ילתות אפילו חסין דשרירי פי' שהן חוקים מן השעורים ולא אתי לידי חימוץ הא לא ילתות כל שכן שעורים: אמר רב נחמן מאן דציית לרבה אוכל פת מעופשת. פי' כגון פת קיבר שאין בה פת דהא (בר) [כי] רב הונא ובי רבא בר אבהו לתתי ורבא אמר אסור ללתות. ומתבינין עליה אין לותרין את השעורים בפסח הא חסין שרי כו'. פי' צריא כגון סדק באמצעה של חמה אבל השעורים שייעו אין בהן סדק: איבא דאמרי אמר רבא מותר ללתות דתנן יוצאין בפת נקיה והדראה ואי אפשר לפת נקיה בלא לתיתה כלומר אם אין שורין את החסין לא יצא מהם פת ומותיב רב פפא מהא דתני הקמחין והסלתות של נכרים של כרכים טמאים ושל כפרים טהורים ש"מ מדקתני שהורין מכלל דהא דאמר רבא אי אפשר לפת נקיה בלא לתיתה דחוייה היא דהא משמא דשמואל אמרו חסין של מנחות אין לותרין וקרי להו התורה סלת הנה נמצאת בלא לתיתה. הדר אמר רבא מצוה ללתות דכתיב ושמרתם את המצות ואין שומר אלא שומר דחסים בלתייה [דשימור] דלישה לאו שימור מדרב הונא דאמר בצקות של נכרים אדם ממלא כריסו מהן ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה ואי הוה שימור דלישה שומר היה עושה שימור לבצק של נכרי ואינו צריך כזית אחר ודחי' הני בצקות של נכרים משום דלא אתחיל בהו ישראל בשמור דנכרי לאו בר שימור הוא אבל ישראל דבר שימור הוא אם התחיל מתחלה להשמר אפילו שימור אפילו הכי לא הדר רבא דאמר רבא והנהו דהוה מהפכי לגורן העומרין הפכו לשם מצה כלומר הותרו מהכשרת המים והפיכו להו למקם שאין בו הכשרת המים שיהיה שימור לשמו לשם מצה: מר בריה דרבנא מנקמא ליה בארבי. פי' בעיקריתם היתה

תרתני חיטי בהדי הדדי כו' אלו הן כגון קליות והא דאמר אביי לא נחרך איניש תרתני שבלי בהדי הדדי לית הלכתא כותיה אלא כרבא דאמר מי פירות אין מחמיצין וכן חצבא דאבישנא שהן שיבולי דשערי רשיבתא אמר אביי כשנותנין זה החצבא בתנור בימות הפסח ופיה למטה כל זיעה שיוצא מאותן השעורים נשפכין בתנור (ואם לאו) אסורין אלא אם ישארו אותן המים היוצאין מהן בחצבא מחמץ ולית הלכתא ככותיה אפי' וקיימא לן כל מי פירות אין מחמיצין: ת"ד אין לותרין את השעורין בפסח ואם לתת נתבקעו אסורות לא נתבקעו מותרות ואמר ר' לא נתבקעו ממש אלא כל שמוניחין על פי חבית של קלאים והן כליים מאיליהם וכן הלכתא ור' יוסי דאמר שורן בחומץ צומתן פני שהחומץ צומתן לית הלכתא כותיה דהא בהריא אמר שמואל אין הלכה כר' יוסי והא דעבד שמואל עובדא נתבקעו ממש לא סבירא עליה. אמר רבא בעל נפש כלומר המתרחק מריח עבירה ומתקדק הרבה על עצמו לא ילתות אפילו חסין דשרירי פי' שהן חוקים מן השעורים ולא אתי לידי חימוץ הא לא ילתות כל שכן שעורים: אמר רב נחמן מאן דציית לרבה אוכל פת מעופשת. פי' כגון פת קיבר שאין בה פת דהא (בר) [כי] רב הונא ובי רבא בר אבהו לתתי ורבא אמר אסור ללתות. ומתבינין עליה אין לותרין את השעורים בפסח הא חסין שרי כו'. פי' צריא כגון סדק באמצעה של חמה אבל השעורים שייעו אין בהן סדק: איבא דאמרי אמר רבא מותר ללתות דתנן יוצאין בפת נקיה והדראה ואי אפשר לפת נקיה בלא לתיתה כלומר אם אין שורין את החסין לא יצא מהם פת ומותיב רב פפא מהא דתני הקמחין והסלתות של נכרים של כרכים טמאים ושל כפרים טהורים ש"מ מדקתני שהורין מכלל דהא דאמר רבא אי אפשר לפת נקיה בלא לתיתה דחוייה היא דהא משמא דשמואל אמרו חסין של מנחות אין לותרין וקרי להו התורה סלת הנה נמצאת בלא לתיתה. הדר אמר רבא מצוה ללתות דכתיב ושמרתם את המצות ואין שומר אלא שומר דחסים בלתייה [דשימור] דלישה לאו שימור מדרב הונא דאמר בצקות של נכרים אדם ממלא כריסו מהן ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה ואי הוה שימור דלישה שומר היה עושה שימור לבצק של נכרי ואינו צריך כזית אחר ודחי' הני בצקות של נכרים משום דלא אתחיל בהו ישראל בשמור דנכרי לאו בר שימור הוא אבל ישראל דבר שימור הוא אם התחיל מתחלה להשמר אפילו שימור אפילו הכי לא הדר רבא דאמר רבא והנהו דהוה מהפכי לגורן העומרין הפכו לשם מצה כלומר הותרו מהכשרת המים והפיכו להו למקם שאין בו הכשרת המים שיהיה שימור לשמו לשם מצה: מר בריה דרבנא מנקמא ליה בארבי. פי' בעיקריתם היתה

תרתני חיטי בהדי הדדי כו' אלו הן כגון קליות והא דאמר אביי לא נחרך איניש תרתני שבלי בהדי הדדי לית הלכתא כותיה אלא כרבא דאמר מי פירות אין מחמיצין וכן חצבא דאבישנא שהן שיבולי דשערי רשיבתא אמר אביי כשנותנין זה החצבא בתנור בימות הפסח ופיה למטה כל זיעה שיוצא מאותן השעורים נשפכין בתנור (ואם לאו) אסורין אלא אם ישארו אותן המים היוצאין מהן בחצבא מחמץ ולית הלכתא ככותיה אפי' וקיימא לן כל מי פירות אין מחמיצין: ת"ד אין לותרין את השעורין בפסח ואם לתת נתבקעו אסורות לא נתבקעו מותרות ואמר ר' לא נתבקעו ממש אלא כל שמוניחין על פי חבית של קלאים והן כליים מאיליהם וכן הלכתא ור' יוסי דאמר שורן בחומץ צומתן פני שהחומץ צומתן לית הלכתא כותיה דהא בהריא אמר שמואל אין הלכה כר' יוסי והא דעבד שמואל עובדא נתבקעו ממש לא סבירא עליה. אמר רבא בעל נפש כלומר המתרחק מריח עבירה ומתקדק הרבה על עצמו לא ילתות אפילו חסין דשרירי פי' שהן חוקים מן השעורים ולא אתי לידי חימוץ הא לא ילתות כל שכן שעורים: אמר רב נחמן מאן דציית לרבה אוכל פת מעופשת. פי' כגון פת קיבר שאין בה פת דהא (בר) [כי] רב הונא ובי רבא בר אבהו לתתי ורבא אמר אסור ללתות. ומתבינין עליה אין לותרין את השעורים בפסח הא חסין שרי כו'. פי' צריא כגון סדק באמצעה של חמה אבל השעורים שייעו אין בהן סדק: איבא דאמרי אמר רבא מותר ללתות דתנן יוצאין בפת נקיה והדראה ואי אפשר לפת נקיה בלא לתיתה כלומר אם אין שורין את החסין לא יצא מהם פת ומותיב רב פפא מהא דתני הקמחין והסלתות של נכרים של כרכים טמאים ושל כפרים טהורים ש"מ מדקתני שהורין מכלל דהא דאמר רבא אי אפשר לפת נקיה בלא לתיתה דחוייה היא דהא משמא דשמואל אמרו חסין של מנחות אין לותרין וקרי להו התורה סלת הנה נמצאת בלא לתיתה. הדר אמר רבא מצוה ללתות דכתיב ושמרתם את המצות ואין שומר אלא שומר דחסים בלתייה [דשימור] דלישה לאו שימור מדרב הונא דאמר בצקות של נכרים אדם ממלא כריסו מהן ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה ואי הוה שימור דלישה שומר היה עושה שימור לבצק של נכרי ואינו צריך כזית אחר ודחי' הני בצקות של נכרים משום דלא אתחיל בהו ישראל בשמור דנכרי לאו בר שימור הוא אבל ישראל דבר שימור הוא אם התחיל מתחלה להשמר אפילו שימור אפילו הכי לא הדר רבא דאמר רבא והנהו דהוה מהפכי לגורן העומרין הפכו לשם מצה כלומר הותרו מהכשרת המים והפיכו להו למקם שאין בו הכשרת המים שיהיה שימור לשמו לשם מצה: מר בריה דרבנא מנקמא ליה בארבי. פי' בעיקריתם היתה

חטיס דלידך רישא: ה"ג והדר ביה אביי דכל חצב מדלייהו לא מחמעי. כל דרך נפילתם לא מחמעי: חצבא דאבישנא. כד שמייבשין בתוכו קליות בתנור: סחיפא שרי. אם פיו כפוי למטה שיהו המים הנפלטים מן הקלי על ידי חוס האור זבין ויולחין לחוץ שרי: זקיפא. שיהא זוקף כדרכו אסור שהמים הנפלטים וחוזרין ונבלעין ומדלמא אביי סחיפא שרי משום דדייבי אבראי שמע מינה הדר ביה ממאי דאמר לעיל לא ליחרוך איניש תרתני שיבלי דהני נמי דייבי מיא ושרקי ונפלי ולא מיבלעי באידך: נתבקעו. מחמת הגיפות שמחמת המים אסורות דולאי ממהרות להחמין: שורן בחומץ. אם רואה שנופחות שורן בחומץ: וחומץ צומתן. אשטריי"כ צ"ל ע"ז ואינו מניחין להחמין: והן מתבקעות מאיליהן. שאינן יכולות לעמוד מפני ריח היין: דבורא דבי בר חשו. בכפר של אותו האיש: נתבקעו ממש. כלומר דאין אסורות חלה נתבקעו ממש וחומץ לא מבוקעות ממש היו והסירין: אמר רבא גרסינן: בעל נפש. *חסיד: הכי קאמר חפילו חיטי. שהן קשין משעורין ואין ממהרין להחמין בעל נפש לא ילתות חבל דלאו (ב) בעל נפש דלא מחמיר על נפשיה כולי האי: דשרירין. קשים: לאבא(ג).

רבא הכי קרי ליה לשון רבנות: מאן דלחית ליה לאבא יאכל לחם עיפושא. כלומר לא תהא סולתן נקיה: דהא צי רב הונא לתתי. כולה רב נחמן אמר לה: ורבא אמר אסור ללתות. לכולי עלמא: דשיען. שחלקין הן: והדראה. קיבר: של כפרים טהורים. לפי שאין מקפידין על סולתן לעשותן נקיה כל כך ולא להתי לחיטי דידהו ונמצא שלא הוכשרו וקא קרי להו סולת חלמא אפשר לנקיה בלא לתיתה: בתר דנפק. רבא מצי מדרשא: אמר. רב פפא נלטער בעלמא מדוע לא נזכרתי להשיב לו מהא דאמר ר' ירמיה כו': ואי לאו. לתיתה דעכשיו בעי שימור שלא יחמינו שימור למה לי: לאו שימור הוא. אי לא עבד ליה שימור מקמי הכי: דאמר רב הונא גרסינן: בצקות של נכרים אדם ממלא כריסו מהן ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה ומיהו למנה של מצוה שימור לשמה בעינן: באחרונה (ד) היא מנות חכילתה ששם הפסח היא חובת חכילתה דכתיב לא. כלומר בחכילה ראשונה שאלו מצלות של נכרים לא נפיק: הכי גרסינן מאי טעמא דלא עבד לה שימור ולא גרסינן אי נימא דהא ודאי טעמא משום הכי הוא: מאפייה ואילך. משמע משמקנה לאפייה כגון עריכתה וקוטוף שלה ונתינתה לתנור: וממאי דילמא. לעולם שימור דלישה שימור הוא והע"ג דלא ליזטרין שימור מקמי הכי והכא מאי טעמא לא נפיק משום דמשעת נתינת מים לקמח שזה דבר המחמט הוא נריכה שימור וזו לא נעשה לה שימור מההיא עידנא דנחית לתורת שימור דהיינו מנתינת מים: ואפילו הכי. דלא חשכח רבא סייעחא למילתיה לא הדר ביה ממאי דאמר בעינן שימור קודם לשה: מהפכי כיפי. העמרין וקושרין את העמרים בימות הקליר:

חטיס דלידך רישא: ה"ג והדר ביה אביי דכל חצב מדלייהו לא מחמעי. כל דרך נפילתם לא מחמעי: חצבא דאבישנא. כד שמייבשין בתוכו קליות בתנור: סחיפא שרי. אם פיו כפוי למטה שיהו המים הנפלטים מן הקלי על ידי חוס האור זבין ויולחין לחוץ שרי: זקיפא. שיהא זוקף כדרכו אסור שהמים הנפלטים וחוזרין ונבלעין ומדלמא אביי סחיפא שרי משום דדייבי אבראי שמע מינה הדר ביה ממאי דאמר לעיל לא ליחרוך איניש תרתני שיבלי דהני נמי דייבי מיא ושרקי ונפלי ולא מיבלעי באידך: נתבקעו. מחמת הגיפות שמחמת המים אסורות דולאי ממהרות להחמין: שורן בחומץ. אם רואה שנופחות שורן בחומץ: וחומץ צומתן. אשטריי"כ צ"ל ע"ז ואינו מניחין להחמין: והן מתבקעות מאיליהן. שאינן יכולות לעמוד מפני ריח היין: דבורא דבי בר חשו. בכפר של אותו האיש: נתבקעו ממש. כלומר דאין אסורות חלה נתבקעו ממש וחומץ לא מבוקעות ממש היו והסירין: אמר רבא גרסינן: בעל נפש. *חסיד: הכי קאמר חפילו חיטי. שהן קשין משעורין ואין ממהרין להחמין בעל נפש לא ילתות חבל דלאו (ב) בעל נפש דלא מחמיר על נפשיה כולי האי: דשרירין. קשים: לאבא(ג).

רבא הכי קרי ליה לשון רבנות: מאן דלחית ליה לאבא יאכל לחם עיפושא. כלומר לא תהא סולתן נקיה: דהא צי רב הונא לתתי. כולה רב נחמן אמר לה: ורבא אמר אסור ללתות. לכולי עלמא: דשיען. שחלקין הן: והדראה. קיבר: של כפרים טהורים. לפי שאין מקפידין על סולתן לעשותן נקיה כל כך ולא להתי לחיטי דידהו ונמצא שלא הוכשרו וקא קרי להו סולת חלמא אפשר לנקיה בלא לתיתה: בתר דנפק. רבא מצי מדרשא: אמר. רב פפא נלטער בעלמא מדוע לא נזכרתי להשיב לו מהא דאמר ר' ירמיה כו': ואי לאו. לתיתה דעכשיו בעי שימור שלא יחמינו שימור למה לי: לאו שימור הוא. אי לא עבד ליה שימור מקמי הכי: דאמר רב הונא גרסינן: בצקות של נכרים אדם ממלא כריסו מהן ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה ומיהו למנה של מצוה שימור לשמה בעינן: באחרונה (ד) היא מנות חכילתה ששם הפסח היא חובת חכילתה דכתיב לא. כלומר בחכילה ראשונה שאלו מצלות של נכרים לא נפיק: הכי גרסינן מאי טעמא דלא עבד לה שימור ולא גרסינן אי נימא דהא ודאי טעמא משום הכי הוא: מאפייה ואילך. משמע משמקנה לאפייה כגון עריכתה וקוטוף שלה ונתינתה לתנור: וממאי דילמא. לעולם שימור דלישה שימור הוא והע"ג דלא ליזטרין שימור מקמי הכי והכא מאי טעמא לא נפיק משום דמשעת נתינת מים לקמח שזה דבר המחמט הוא נריכה שימור וזו לא נעשה לה שימור מההיא עידנא דנחית לתורת שימור דהיינו מנתינת מים: ואפילו הכי. דלא חשכח רבא סייעחא למילתיה לא הדר ביה ממאי דאמר בעינן שימור קודם לשה: מהפכי כיפי. העמרין וקושרין את העמרים בימות הקליר:

חטיס דלידך רישא: ה"ג והדר ביה אביי דכל חצב מדלייהו לא מחמעי. כל דרך נפילתם לא מחמעי: חצבא דאבישנא. כד שמייבשין בתוכו קליות בתנור: סחיפא שרי. אם פיו כפוי למטה שיהו המים הנפלטים מן הקלי על ידי חוס האור זבין ויולחין לחוץ שרי: זקיפא. שיהא זוקף כדרכו אסור שהמים הנפלטים וחוזרין ונבלעין ומדלמא אביי סחיפא שרי משום דדייבי אבראי שמע מינה הדר ביה ממאי דאמר לעיל לא ליחרוך איניש תרתני שיבלי דהני נמי דייבי מיא ושרקי ונפלי ולא מיבלעי באידך: נתבקעו. מחמת הגיפות שמחמת המים אסורות דולאי ממהרות להחמין: שורן בחומץ. אם רואה שנופחות שורן בחומץ: וחומץ צומתן. אשטריי"כ צ"ל ע"ז ואינו מניחין להחמין: והן מתבקעות מאיליהן. שאינן יכולות לעמוד מפני ריח היין: דבורא דבי בר חשו. בכפר של אותו האיש: נתבקעו ממש. כלומר דאין אסורות חלה נתבקעו ממש וחומץ לא מבוקעות ממש היו והסירין: אמר רבא גרסינן: בעל נפש. *חסיד: הכי קאמר חפילו חיטי. שהן קשין משעורין ואין ממהרין להחמין בעל נפש לא ילתות חבל דלאו (ב) בעל נפש דלא מחמיר על נפשיה כולי האי: דשרירין. קשים: לאבא(ג).

[נעיל לה: נמות עז:]

[לקמן מב:]

[לקמן מא:]

ס"א ירא שמים המרד על נפשו

[פסוקין ע:]

נעיל ג:

נעיל ג:

הגהות הב"ה

(ה) רש"י ר"ה זיריה סדק כמו טייליא. כ"ב לשון יון: (ב) ד"ה הכי קאמר וכו' דלאו בעל נפש לא מחמיר: (ג) ד"ה לאבא וד"ה מאן ד"ה הכי ד"ה: (ד) ד"ה באחרונה מלות כ"ל ותיבת היא נמתק:

דלא הוכשרו וקרי להו סולת חלמא וקרי להו התורה סלת הנה נמצאת בלא לתיתה. הדר אמר רבא מצוה ללתות דכתיב ושמרתם את המצות ואין שומר אלא שומר דחסים בלתייה [דשימור] דלישה לאו שימור מדרב הונא דאמר בצקות של נכרים אדם ממלא כריסו מהן ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה ואי הוה שימור דלישה שומר היה עושה שימור לבצק של נכרי ואינו צריך כזית אחר ודחי' הני בצקות של נכרים משום דלא אתחיל בהו ישראל בשמור דנכרי לאו בר שימור הוא אבל ישראל דבר שימור הוא אם התחיל מתחלה להשמר אפילו שימור אפילו הכי לא הדר רבא דאמר רבא והנהו דהוה מהפכי לגורן העומרין הפכו לשם מצה כלומר הותרו מהכשרת המים והפיכו להו למקם שאין בו הכשרת המים שיהיה שימור לשמו לשם מצה: מר בריה דרבנא מנקמא ליה בארבי. פי' בעיקריתם היתה

הלכות פסח סימן תם

נט 117 באר הגולה

לישה כל (ה) פרורים שיפלו בשעת לישה ועריכה יובן בצק (י) הנדבק בכלים (יא) אני מבטל ד שם במדרכי אורח כדי שנמצא (יב) שמבטלן קודם חימוצו: ד (יב) היאין עושין (ו) (יג) סריקין המצויירין דהיינו לציייר בפת כמין חיה ועוף יאבל כל מה שעושים אותו (ז) (טו) במסרק כדי שלא יתפח וכן מה שמנקבין המצות מותר ומ"מ טוב למהר לעשותן שלא דהשהות בהם. הגה * ויש לעשות סמלות (ח) (טז) רקיקין ירוחם מעשמות ולא פת עבה כשאר להם כי אין הרקיקין ממהרין להחמין: ה היאין עושין בפסח (יז) * פת עבה הגמרא ל"ז (ט) טפח: ו היאין להקל במה שהחמירו הקדמונים שלא לעשות (י) (יח) פאנרי"ש או פלאדוני"ש: ח ארמות פייס

באר היטב

תיקון גדול להוצאת זרע לבטלה האר"י ז"ל: (ה) פירורים. ולריך שיאמר בלשון שמבין. והאומרים פרורים הפקר טועים הם דמשמע מעלמן הן הפקר רק יאמר יהיו הפקר ע"ז מ"א ע"ש. (ועיין א"ע סי' קמ"א ס"ג ח"ו לשונות מועילים). וה"י כתב שאינו טעות ע"ש: (ו) סריקין. פי' לכתחלה ובדיעבד יולאין בה: (ז) במסרק. עיין בי"ד סי' ק"כ ס"ה בהג"ה פסק הרב דהברזל שמתקנים בהם המלות א"ל טבילה ע"ש והט"ו כתב שם דיש להטבילם בלא ברכה ע"ש. וכ"פ הפר"ח והח"י הו יטבילם עם כלים אחרים: (ח) רקיקין. [וע"ז סומכים לעשות בה ליורין וב"ח מוחה בהם עד למאוד ע"ש]. המנהג לעשותן כעובי אלבע בית הלל י"ד סי' ל"ו: (ט) טפח. ובדיעבד אין קפידא מ"א. ומ"מ בתוכו ולא נתחמלה ועיין ב"ח. ובפחות מטפח אפילו משהו מותר

משנה ברורה

(יב) יכבד הבית וכן השולחן שערכו עליו המלות אע"פ שביטל ומה שימלא מן העיסה ישרפנו ויש שכתבו דמטעם זה (יג) טוב שידרום הפירורים ברנליו בעפר תיכף משפלו קודם שיבאו לידי חימוץ (יד) דאם יבואו לידי חימוץ לריך לשורפן: (י) הנדבק בכלים. עיין לעיל בסימן תנ"ט ס"ד בהגה דאם לש ביו"ט מה יעשה בהכלים אח"כ והכא מייירי בלש בע"פ אחר זמן איסורו דיכול לגרר החמץ מעליהן אח"כ ולהדיחן (וכן לריך לעשות באמת אח"כ אע"פ שביטלן) אך שאנו חוששין שמא ישהה קלת ויעבור על כל יראה: (יא) אני מבטל אותם. או אני מפקיר אותם אבל לא יאמר פירורין הפקר (טו) דאינו לשון מבורר שמפקירן דאפשר לומר במשמעות הלשון שמעלמן הן הפקר (טז) ואינו כן וכתבו האחרונים דלשונות של ביטול והפקר לריך לומר דוקא בלשון שמבין: (יב) שמבטלן קודם חימוצו. וממילא אף שיתחמלו אח"כ אינו עובר בכל יראה דאינו שלו: (יג) אין עושין וכו'. פי' לכתחלה ובדיעבד מותרין באכילה (יז) אם לא שהה בליורן שיעור חימוץ (יח) וגם יולא בהן ידי הובתו: (יד) סריקין המצויירין וכו'. לפי שהוא שוהה עליה לציירן ופעמים יבוא לידי חימוץ ע"י שהיה זו ואפילו רולה לעשות הליור (יט) ע"י דפוס שאינו שוהה כלום אע"פ לא שנעשו ע"י דפוס ויבוא להתיר אף בלא דפוס. וכן אין חילוק בין סריקין של בע"ב (כ) ובין של נחתומין אף דנחתומין קבועין ומורגלין בזה ואין שוהין בעשייתן אע"פ אסור (כא) ואפילו אם המלות הן רקיקין דקים שאינם ממהרין להחמין אע"פ אין לעשותם מצויירין: (טז) במסרק. פי' ואע"פ שנעשה כעין ליור על המלה מ"מ שרי דכיון שאינו מכיון לצייר לא יבוא עי"ז לידי שהיית שיעור חימוץ: (טז) רקיקין. היינו אף דמבואר בס"ה דפחות מטפח מותר לעשות (כב) מ"מ נכון יותר לכתחלה לעשות רקיקין דקין: (יז) פת עבה טפח דכשהיא עבה כ"כ יש לחוש שמא לא ישלוע חום האש בתוכה ותחמין בתוכה בשעת אפייתה אבל בפחות מטפח מותר ועיין בבה"ל שהבאנו דעת כמה פוכקים דאפילו בפחות מטפח יש לזוהר. ובדיעבד אם כבר אפה (כג) יש מתירין אפילו בעבה טפח (כד) ויש אוסרין אכן בפחות מטפח אין לאסור בדיעבד. ומ"מ כל שהיא עבה יש לעיין בתוכה אם נאפית יפה ולא נתחמלה: (יח) פאנדי"ש וכו'. הם עיסות מלות (כה) ממולאות בצבאר או בצבניה (כו) לפי שבשעת אפייה יולא ליחה מהבשר והגבינה ומלהלחת

שערי תשובה

(ט) טפח. עכ"פ וכתב בש"י ח"ב סימן י"ג בפת פנס בפסח יותר מטפח רחיתי מרבותי הגאונים שהיו נוטרים מאוד מאוד כהפוסים כן לכתחלה אבל אין לאסור בדיעבד כי אין נראה שום ריפוח וכמ"ש המג"א ודלא כהלכה ברורה וכן מבואר נ"ח כהמג"א ע"ש: (י) פאנדי"ש. עכ"פ והרשד"ס ס"ק כ"ו כתב שנוטרים הפולס לעשות סופגנין ממלס אפויס ועיין בכנה"ג בכתב שגזרו בסיגון משום שאשה אחת עפתה לפי שראתה לאשת חבר שלקחה קמח ממלה אפויס והיא סכנה שהיא קמח פתם ועשתה כן וה"ה לפת כיסנין שקודין פטט"לי אבל סופגנין שדרכם לעשות עפי בטפח לא עשו ע"ש ועיין לקמן סי' תס"ג סק"ד והפרי"ח חלק בזה וכתב שאין לנו לגזור גזירות מדעתנו וכן במדינתנו אין

אין ליקח אותו למלה שג מלוה גם יש לעיין בה אם נאפית שפיר ח"י ופר"ח בח"א סי' ל"ו: (י) פאנדי"ש. והם מיני מאכל ועושין

ביאור הלכה

בנתינת מים לתוך הקמח והלישה והפריכה [והיא דגם התיקון] והאפיס ע"י גדולים ויהיה הכל בפירוש לשם מלת מלוא וא"ל שיאמרו ככל מלס ומלה אלא יאמר כל אחד מה שיטעה ביום בענין מלה זו יהיה הכל לשם מלות מלה. וזכורני בימי נפורי היה המנהג בישראל שכפת אפיית מלות בעל המלות היה האומר וחזור להפוסקים כמה פעמים שזכרו שהיא מלת מלוה ועכשיו בימינו נתרופף המנהג כזה מפני שכמה מדקדקים ליקח מלס שמורה לילי הסדר והמלס שמורה נאפה בכל מיני כידור מפני שפ"פ רוב לוקחין אותם מרב הפיר או משארי ת"ח וע"כ אין מדקדקין בפסח מלות אבל באמת יולא שכתבו בהפוסדנו מפני שסוף סוף רוב הפולס אין לוקחין מלה שמורה ויולאין כפתם מלה וכשקטנים פוסקין בנתינת המים ובפריכה וכמ"ג אין יולאין ידי מלה וא"כ יותר טוב היה המנהג שלפנים שיהיה הצבע"ב עונה ואומר מלת מלוה לפני הכל שזהו כעומד ע"ג ויולא עכ"פ לדעה שניה: * ויש לעשות המלות רקיקין וכו'. עיין ע"כ ואף בדברי הרמ"א היה נכון יותר לפרש דאדברי המחבר קאי במסרק דקשרי אפילו אם נעשה לורה עי"ז וקאמר דמ"מ טוב למחר וע"ז כוסיף הרמ"א עלה אחרת דיש לעשותן דקים דבזה אינו ממהר להחמין אכן מלשון מהר"י המובא בד"מ משמע דאכל מלות קאי וכיותר מבואר כן בלשון מהר"י עי"ש ועיין מה שכתבנו בס"ה: * פת עבה טפח. עיין ע"כ ודין

חילקו חכמים ואסרו הכל לפי שהרואה שנאפו מלות אינו יודע שנעשו ע"י דפוס ויבוא להתיר אף בלא דפוס. וכן אין חילוק בין סריקין של בע"ב (כ) ובין של נחתומין אף דנחתומין קבועין ומורגלין בזה ואין שוהין בעשייתן אע"פ אסור (כא) ואפילו אם המלות הן רקיקין דקים שאינם ממהרין להחמין אע"פ אין לעשותם מצויירין: (טז) במסרק. פי' ואע"פ שנעשה כעין ליור על המלה מ"מ שרי דכיון שאינו מכיון לצייר לא יבוא עי"ז לידי שהיית שיעור חימוץ: (טז) רקיקין. היינו אף דמבואר בס"ה דפחות מטפח מותר לעשות (כב) מ"מ נכון יותר לכתחלה לעשות רקיקין דקין: (יז) פת עבה טפח דכשהיא עבה כ"כ יש לחוש שמא לא ישלוע חום האש בתוכה ותחמין בתוכה בשעת אפייתה אבל בפחות מטפח מותר ועיין בבה"ל שהבאנו דעת כמה פוכקים דאפילו בפחות מטפח יש לזוהר. ובדיעבד אם כבר אפה (כג) יש מתירין אפילו בעבה טפח (כד) ויש אוסרין אכן בפחות מטפח אין לאסור בדיעבד. ומ"מ כל שהיא עבה יש לעיין בתוכה אם נאפית יפה ולא נתחמלה: (יח) פאנדי"ש וכו'. הם עיסות מלות (כה) ממולאות בצבאר או בצבניה (כו) לפי שבשעת אפייה יולא ליחה מהבשר והגבינה ומלהלחת

שער הציון

(יב) ס"ז וש"א: (יג) מ"א: (יד) דכל חמץ אע"פ שביטלו לריך ביעור דקיל דלכתחלה בעינן שריפס כמ"ש ריש סימן תמ"ה: (טו) ס"ז וש"א ותף שיש שמיכבין המנהג שנהגו לומר פירורין הפקר עיין ח"י מ"מ לכתחלה בודאי יותר טוב ללאת כל כדיעות: (טז) ואף דלעיל סימן תל"ד ביארנו דפירורין אינם לריכין ביטול דממילא בטילי היינו פירורי לחם דכל פירור הוא כמ"ש משא"כ בכלק אפשר דע"י כיבוד הבית יתקבלו יחד לכשיפור כזית ושיפור כזה אינו מהבטל מאליו [מהרי"ל]: (יז) הגר"ז ומשמע דאותו סעת אין נחשב לעסק כלל ואינו דומה לתיקון המבואר בסימן תנ"ט במ"א סק"ד דמוכח שם דחשוב עסק אך דאינו מבטל השהיות בבינתיים: (יח) גמרא: (יט) פוסקים: (כ) מדלא חילק המחבר ש"מ דס"ל כדעת הרא"ש בפונק' בטור וכ"כ הגר"א: (כא) אף שיש מקילין ב"ח וע"ז ופר"ח מתמירין: (כב) הגר"ז וכפ"א וכו' במהד' משה ובכנה"ג ועיין בבב"ל: (כג) אחרונים: (כד) פר"ח וכדבריו מלאתי בחידושי הריטב"א בשם הרא"ש: (כה) מ"א וא"ל דלא כמו שאפרש בס"י: (כו) ע"א: